

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Nonum testimonium depromitur ex illis verbis Esaiaë 9. Multiplicabitur eius imperium. Sectio XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

iuncta tanquam gladio accipiti vniuersum sibi orbem subiecit. Quamquam enim Tert. per ensam accepit verbum Dei, non excludit tamen ipsius Messie decorem & pulchritudinem: imo eam precipue intelligit, vt patet ex verbis sequentibus, cum ait: *Licuit ergo Christo ensam sermonis Dei praeferri, cui praedicta tempestiuitas congruat cum gratia labiorum*, Nec verò praeterendum, quod Tertul. pro eo, quod nos habemus, *Speciosus forma*, legit, *Tempestiuus decore*: verè enim tempestiuus decore fuit Christus, qui vel in ipsa infantia tantam praetulit pulchritudinem, vt Reges Orientales ad se adorandum, amandumque pettraxerit. Quare meritò hæc ipsius pulchritudo gladius dicitur, & eo cum cingitur, non tantum potens, sed potentissimus appellatur: *Accingere*, inquit, *gladio tuo super femur tuum potentissime*. Similique emphasi idem decore, & pulchritudo Messie dicitur fortitudo Psalm. 92. *Dominus regnauit, decorem indutus est. Indutus est Dominus fortitudinem*: quo loco, id quod dicitur: *Indutus est Dominus fortitudinem*, repetitio est, & explicatio eius, quod praecesserat, *Decorem indutus est*, vt idem sit indutum fuisse Messiam decore, atque armatum fuisse fortitudine. Itaque eius arma, quibus in aciem descendit armatus, quibus pugnat, quibus spolia diripit, nulla alia esse, quam ipsius decorem, & pulchritudinem, qua mortalium corda vel ipso aspectu fortissimè simul, ac suauissimè superat, sibi que deuincit. Vnde Cantic. 5. de eius capitis pulchritudine dicitur: *Coma eius sicut elata palmarum*: tam eximia enim est eius pulchritudo, & tanta vel in ipsis crinibus potentia ob singularem decorem ad omnium amorem sibi conciliandum, vt quot capillos habet in capite, totidem nobilissimas gerat palmas, hoc est, totidem victorias de humanis cordibus consequatur, totidemque praeferat longè clarissima monumenta triumphorum, quorum palmae sunt symbolum.

Quo gladio orbem sibi subiecit.

Psalm. 92. x.

Messie arma decore ipsius & pulchritudo.

Cantic. 5.

Nonum testimonium depromitur ex illis verbis Esaie 9.

Multiplicabitur eius imperium.

SECTIO XX.

Quis commemoratam sententiam in speciem considerans existimare possit I. in ea latere aliquod virginitatis sanctissime Deiparae argumentum: & tamen nescio, an elegantiori alio vaticinio ea in sacris literis expressa, praenuntiataque fuerit: quod vt illustrius reddatur, illud in primis animaduertere oportet, certissimum esse eo loco Esaie sermonem haberi ad literam de Messia. Ita verò habet integrum vaticinium: *Parvulus*, inquit, *natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius: & vocabitur nomen eius Admirabilis consiliarius, Deus, fortis, pater futuri seculi, Princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & patris non erit finis*: quae omnia palam est in vnum Regem Messiam conuenire, nec villo pacto quadrare posse in Ezechiam filium Regis Achaz, vt quidam Hebraei impudenter contendunt, contra quos non est hic fufius disputandi locus.

Deinde aduerte pro eo, quod nos habemus, *Multiplicabitur eius imperium*, haberi Hebraicè, למרבה המלכות, id est, *Ad multiplicandum imperium*, in quibus Hebraicis dictionibus nomen sacerrimae Virginis includitur, quod Hebraicè est *Miriam*, vt diximus in 2. Exegeticè huius tractat. de Virgine, vt ex veteribus Rabbinis annotauit Galatinus libro septimo Arcan. capite 13. id quod ita ostenditur. In dictione המלכה habemus duas literas huius nominis M. & R. in

Tt iiii

diſtione autem למרבה habemus alterum M. vnum tantum Iod deſideratur, quod Hebræi arcano quodam myſterio ita ex eiſdem diſtionebus colligunt. Etenim in duabus commemoratis diſtionebus ſunt duo מ vnum in diſtione למרבה, alterum in diſtione המשרה: cum igitur litera מ apud Hebræos ſit nota numeri quinarij, efficitur, vt duo מ ſignificent vnum denarium, ſcuius nota eſt litera Iod, atq; adeo duo מ valeant vnum Iod, quo addito reliquis literis integrum nomen *Miriam* conficitur, quod Hebræicè eſt nomen ſanctiſſ. Virg. Ruſus aiunt in diſtione illa המשרה includi tres literas מרמ, quæ hanc diſtione *Sarah* conficiunt, quæ diſtione *Dominam* ſignificat: itaque in duabus illis diſtionebus למרבה המשרה duo iſta nomina includi *Miriam Sarah*, hoc eſt, *Maria Domina*, atque adeo cum eo loco *Eſaiæ* de Meſſia aduentu ad literam diſſeratur, eo planè myſterio in illis diſtionebus למרבה המשרה, in quibus Meſſia principatus & imperium declaratur, nomen *Maria* incluſum eſſe, vt ſimul indicaretur nomen matris eiſdem Meſſie, illumque filium, qui nobis datus, & paruulum, qui nobis natus dicitur, cuiusque imperium toto orbe propagandum prædicatur: ex femina quadam clariffima, quæ *Maria Domina* appellaretur, fuiſſe natiſſimum.

Tertiò, vt ad rem proprius accedamus, obſeruandum eſt apud Hebræos duplicem eſſe literam M. vnam apertam ex vna parte, quoad ſcriptionem מ quæ tantum ſeruit in initio, & medio diſtioneum ſemelque tantum inuenitur præter ordinem poſita in ſacris literis in fine diſtioneis, videlicet lib. 2. *Eſdræ* cap. 2. in diſtione, מ, id eſt, *illi*, cuius myſterij cauſam ad calcem huius ſectionis inueſtigabimus: alteram omnino clauſam quadrangularem figuram מ, quæ tantum in fine diſtioneum adhibetur, eamque ob cauſam M. finale appellatur. Obſeruat igitur omnes Hebræi literam מ M. clauſum præter uſum, & conſuetudinem magno quodam myſterio poni in medio illius diſtioneis למרבה, ſeu potius in principio diſtioneis, *מ*, nam ל, quæ fixum eſt litera ſeruilis, non radicalis neque de ſubſtantia diſtioneis, ſed quali præpoſitio ad: idem eſt enim למרבה, atque *Ad multiplicandum*. Itaque non ſine myſterio eo loco poni M. clauſum, cum deberet eſſe apertum: id quod non ſine magna admiratione Hebræi commemorant, & quidem merito, cum nuſquam aliàs in vniuerſo ſacræ pagine volumine reperitur מ M. clauſum vel in principio, vel in medio alicuius diſtioneis, ſed in fine dumtaxat. Aduertunt hanc nouam, & myſterij plenam ſcriptionem *Hadr. Fin. lib. 2. Flagelli contra Iudeos c. 7. Galat. lib. 7. Arcan. cap. 11. L. yran. & omnes ferè recentiores in c. 9. Eſaiæ*, imo & veteres Hebræi, veluti *R. Hauenul. celeberrimus Thalmudiſta* apud *R. Haccad. apud Galatinum lib. 7. Arcanorum, cap. 15.*

III. Cum hæc cita ſe habeant, conantur omnes interpretes huius nouitatis rationem, myſteriumque indagare, illudque præcipuè cenſent adumbrari, prædici videlicet futuram virginem, quæ omnino clauſa incorruptaque permanens, paruulum illum admirabilem, & cuius imperium toto orbe multiplicandum, propagandumque erat, & conciperet, & pareret. Cur enim, vt diximus in duabus illis diſtioneibus Hebræis nomen *Mariæ* includatur, cuius nominis prima litera eſt M. optimo iure, vt eius virginitas omnino clauſa, intactaque prædicetur, ea diſtione למרבה per M. omnino clauſum præter Hebræorum ſcribendi rationem conſcribenda fuit: quia enim præter nature ordinem Virgo paritura erat, merito etiam præter ſcriptionis ordinem M. clauſum eo loco pro aperto poni oportuit, vt myſterio ratio quoque ſcriptionis reſponderet. Hoc myſterium eo loco *Eſaiæ* agnouerunt, tradideruntque veteres Hebræi, & præcipuè *R. Haccados*

Deipara nomen prædicatur ab *Eſaiæ*.

2. *Eſdræ*. 2. Duplex litera מ M. apud Hebræos.

Hadr. Fin. Galat. L. yran. R. Hauenul. R. Haccad. III.

Deipara virginitas prædicatur ab *Eſaiæ*.

dos in tertia petitione eius libri, qui *Reuelator arcanorum* inscribitur, Galatin. lib. Galatin.
7. Arcan. cap. 13. Hadrian. Fin. lib. 2. Flagelli cap. 7. Lyran. 9. c. Esai. & alij: vt im- Finw.
merito dixerit Forerius nullum in ea descriptione latere mysterium, sed eam lite- Lyran.
ram vicio librarij irrepississe. Si enim mendum scriba fuisset, reliqua saltem exem-
plaria reperirentur, quæ M. apertum haberent: at cum in omnibus Hebraicis co-
dicibus, vt vel ipsi Hebræi contententur, M. clausum positum reperitur, ad myste-
rium potius, quod omnes ibi agnoscunt, quam ad librarij oscitantiam confugere
oportet. Illud annotauit Leo à Castro in hunc locum in plerisque codicibus du- Leo à Castr.
biam præferri lectionem, quod scilicet aut legendum sit, *Marbeh*, id est multipli-
cabitur, aut, *Sarbeh*, id est, spina, vel rebellio, vt sit sensus: *spina, vel rebellio eius impe-*
rium, significeturque initium imperij Messie ab *spinea* corona, qua fuit coro-
natus, vel à rebellionem Iudæorum, qua cum egerunt in crucem, fuisse auspicand-
um: attamen lectio vulgata retinenda est, nec in dubium reuocandum, an eo
loco *Marbeh* legere debeamus. Sed vt ad Virginem reuertamur, hoc de eius vir-
ginitate mysterium est, quod præcipue ea descriptionis nouitate fuit ab Esaiâ ad-
umbratum.

Cæterum præter hoc de integritate Mariæ arcanum, quidam recentiores, in V.
quibus est Leo à Castro in Esaiam, arbitrantur M. omnino clausum, & quadrata Leo à Castr.
simul figuræ præter ordinem fuisse appositum in dictione illa *Lemarbeh*, id est mul- Regnum
tiplicabitur, seu ad multiplicandum, vbi est sermo de propagatione imperij Messie, Mesia sta-
vt indicaretur regnum Messie futurum stabile, firmum ac sempiternum, nec vllis pternum.
vnquam aduersariorum viribus euectum iri: nam in litera M. omnino clausa in-
nuitur nulla ex parte patere aditum, per quem in regnum Messie possint hostes
irrumperere, sed semper in se clausum, & insuperabile futurum, in eademq; litera
quadrangulæ figuræ eiusdem regni nunquã caluri stabilitas explicatur. Id quod
etiam apud Dan. prædictum reperies c. 2. *In diebus autem regnorum illorum suscitabit Dan. 2. 44.*
Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non trade-
tur: comminuet autem, & consumet vniuersa regna hæc & ipsum stabit in æternum.

Denique alij in M. illo clauso positum præter ordinem in explicatione imperij VI.
Messie expressam putant Iudæorum cæcitatem, quibus videlicet regnum impe- videorinus
riumque Messie clausum, absconditumque erat futurum: quippe qui cum iam cecitas.
Rex Messias imperium toto orbe constituerit, atque fundauerit: ipsi tamen in
meridie palpantes rem tantam adhuc non videant, nec intelligant Messiam iam
aduenisse, totoque orbe regnare. Et quoniam illud alterum mysterium de M. a-
perto positum etiam præter ordinem 2. Esdr. 2. ad Iudæos quoque pertinet, illud 2. Esdr. 2. 95.
etiã hoc loco, vt ante promissimus, breuiter explicabimus. Sciendum est igitur l.
2. Esdræ cap. 2. sic haberi: *Considerabam, inquit Nehemias, murum Hierusalem dissi-*
patum, & portas eius consumptas igni. Pro quo Hebraicè sic est ad verbû: Pui conside-
rans muros Hierusalem, qui ipsi rupti, & porta eius consumpta igni: vbi pro ipsi, est He-
braicè דן articulus masculinus pluralis numeri, id est, ipsi muri ciuitatis Hieru-
salem, scribiturque per M. apertum, eum clausum esse deberet, siquidem est in
sine dictionis. Nec lanè vacat mysterio eo tantum loco adhiberi M. apertum in
sine dictionis, nec vsquam alibi in sacris literis simile quiddam reperiri: quod mi-
hi quidem illud videtur significare, ciuitatem Hierusalem, de cuius vastatione ibi
agitur, simulque de templi, vrbis ac murorum instauratione anno vigesimo Ar-
taxerxis Longimani Imperatoris Persarum, à quo anno sumendum est initium
septuaginta hebdomadum Danielis, fore iterum sub Tito excidendam, mania-
cus diruenda, templumque inflammandum. Itaque licet sub Artaxerxe vrs in-

staretur, murisque cingatur, non tamen omnino clausam. Diuinæ iræ, ac supplicio futuram, sed amplissimum quendam aditum aperiendum: per quem Deus ad eam iterum diruendam Romanum exercitum inferet propter necem Messie. Atque hæc de mysterio duplicis istius literæ extra ordinem posita. Quamquam verò, quod ad dictionem *lemarbeh* spectat, variè mysterium M. clauis ab interpretibus tradatur, vt in superioribus explicauimus: illa tamen sententia magis excellit, quæ docet, idcirco eam literam eo loco præter ordinem fuisse adhibitam, vt Virginis sanctissimæ præter naturæ ordinem clausam omnino, & illibatam integritatem in conceptu, & partu Christi adumbraret.

Nonnulla ex eodem vaticinio ad literam eruuntur.

SECTIO XXI.

Primam obseruationem colligimus ex eo, quod in verbis illis Hebræis, *לְרַבְרַבֵּי מַלְכוּתָא* pro quibus nos habemus, *multiplicabitur imperium*, continetur inclusum nomen sanctiss. Virg. vt superius ex veterum Hebræorū sententia annotauimus. Ex quo illud eximium sanctissimæ Deiparæ encomium elicitur, voluisse nimirum Deum nomen Mariæ cum imperio Messie tam admirabili ratione, & artificio connectere, vt vbiicumque Messie imperium propagatum legeretur, ibi quoque sanctiss. Mariæ nomen audiretur: nec possent Messie principatus, regni que fines prorogari, & extendi, quin simul Virginis laudes, nominisque eius amplitudo augeretur: & quo Messie regnum pertingeret, eo ad vltima vsq; sola terrarum sanctissimum Deiparæ nomen penetraret. Idcirco enim vbi imperium Messie multiplicandum prædicitur, Mariæ nomen indissolubili vinculo attextum, inclusumque esse voluit simili artificio, (si magna licet paruis componere) quo Phidias ille sculptor cum primis illustris, cum Mineruam armatam finxisset ex ebore, in eius clypeo suam ipsius imaginem tanto artificio, ingenioq; cœlauit, vt eam nemo posset abraderè, quia vniuersum statuar opus perderet, vt auctor est Arist. in lib. 2. de mundo ad Alex. alique nobiles scriptores attestantur. Sic mihi sanè videtur Deus ita Virginis matris memoriam cum suo ipsius imperio coniunctam esse voluisse, vt nemo, qui ipsius imperium commemorat, de Virgine silere posset: nemo Virginis magnitudinem obscurare, quin magna ex parte Messie dignitatem comminueret: siquidem & Virginis laus præcipua in eo posita est, quod mater sit Messie, & Messie splendore in eo etiam elucet, quod ex matre virgine fuerit progenitus: quod fidei dogma credere oportet cum, qui Messie Regis dominatum, imperiumque receperit. Quare merito vbi de propagatione imperij Messie agitur, Mariæ nomen intexitur: sic enim quotidie impletur illud, quod ipsa in Cantico suo prædixerat Luc. 1. *Ece enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*: quoniam omnes generationes, quæ credunt in Christum, cum quoque ex Virgine natum credunt, atque adeo Virginem sanctam, beatamque prædicant, cum Dei matrem consentunt.

*Mariæ nomen
æque ac Mes-
sie imperium
prorogari vo-
luit Deus.*

Aristot.

*B. Virginis
que sit præci-
pua laus.*

*Messie splen-
dor, quod ex
matre virgi-
ne sit proge-
nitus.*

II.

*Per crucem
obtinuit prin-
cipatum
Messie.*

Secunda obseruatio sit, cum Esaias ait imperium Messie multiplicandum, simul docere eam multiplicationem, & propagationem per Crucem adimplendam fuisse, atque adeo Messiam per Crucem obtinuisse principatum. Quod ita esse accipiendum manifestè ostenditur ex eo, quod præcellerat: *Et factum est principatus super humerum eius*: quibus verbis Crux ipsa appellatur principatus Messie, significatur namque ad literam Messiam suis humeris Crucem gestaturum, & eo